

STŘEDOVĚKÁ FEUDÁLNÍ SÍDLA NA ÚZEMÍ BÝVALÉHO POLITICKÉHO OKRESU DAČICKÉHO

Letošní letní výstava se nese v duchu středověku. Nežřídka se stává, že po vyslovení pojmu „středověk“ si velké množství čtenářů představí hrad. Hrad jako symbol často idealizované historické epochy. Na bývalém politickém okrese dačickém můžeme mluvit pouze o dvou takovýchto feudálních sídlech. Byl jím hrad v Bílkově a nedaleký hrad Krumvald. Kromě těchto hradů se v našem okolí nachází 32 tvrzí a hrádků a dva opevněné kostely (Lipolec, Liděřovice). S trochou nadsázky lze říci, že určitý druh feudálního zázemí se nacházel téměř v každé vsi. Tento článek je pouhým soupisem lokalit se stručnou identifikací, který slouží spíše k seznámení s ne příliš známými lokalitami.

Bílkov – hrad z poloviny 13. století, sídlo rodu Ranožirovců, 1444 dobyt a pobořen Hynkem Ptáčkem z Pikrštejna. Hrad se nacházel na ostrožně západně od kostela, pozůstatky hradu ve dvoře domu čp. 63 zvaného „Na staré valše“.

Borek – první písemná zmínka o tvrzi z roku 1372, poslední zbytky tvrze odstraněny po roce 1828.

Budeč – tvrz stávající v místech dnešního zámku je připomínána v písemných pramenech až k roku 1520. Její počátek ovšem spadá do poloviny 13. století.

Budiškovice – první písemná zmínka o tvrzi spadá do roku 1353. Tvrz se nacházela na místě dnešního zámku, ve který byla v průběhu druhé poloviny 16. století přebudována.

Cizkrajov – hrádek lichoběžníkovitého půdorysu je datován do poslední třetiny 13. století. Hrádek stával na ostrožně na severní straně vesnice, byl chráněn 25m širokým a 2,7m hlubokým příkopem. Zánik je kladen na přelom 14. a 15. století.

Černíč – původně vodní tvrz či opevněný dvorec z poloviny 14. století byl ve 2. polovině 16. století přebudován na opevněný mlýn.

Červený Hrádek – vznik tvrziště na ostrožně na potokem Vápovka je datován do 1. poloviny 13. století. Na místě původního hrádku dnes stojí domy čp. 49,51,52,53.

Český Rudolec – první zmínka o tvrzi, která stávala v místech dnešního zámku, pochází z roku 1353. Nynější zámek s věží byl vystavěn v 60. letech 19. století.

Dačice – tvrz z 2. poloviny 15. století, za stavebníka bývá považován Jindřich Krajíř z Krajku. Nutno podotknout, že existence panského sídla v Dačicích je předpokládána již za vlády pánů z Hradce. Po výstavbě „Starého zámku“ padá význam tvrziště, ze kterého se záhy stává hospodářský dvůr a sídlo velkostatku.

Dolní Bolíkov – první písemná zmínka o tvrzi je datována k roku 1368. Tvrz stávala u potoka v místech mlýna.

Dolní Němčice – ves s tvrzí připomínána již k roku 1366. Tvrz, která stávala patrně v místech tehdejšího dvora, zanikla patrně za třicetileté války. Věž stržena na počátku 19. století.

Holešice – tvrz upomínaná k roku 1385 stávala východně od Holešic poblíž řeky Dyje.

Horní Slatina – předpokládané počátky tvrze spadají do poloviny 14. století. Tvrz stávala v místech bývalého dvora nad kostelem s pomístním názvem „V bráně“. Po roce 1540 je uváděna jako pustá.

Hradištko – tvrz stávala pravděpodobně na úbočí spadajícím k řece Dyji. Pravděpodobný vznik datujeme do 14. století, její zánik je datován ke konci 14. století.

Hříšice – první písemná zpráva o tvrzi v Hříšici je datována do roku 1375.

Kostelní Vydrří – tvrz byla vybudována koncem 13. století či počátkem 14. století. Stávala na vyvýšenině poblíž kostela Navštívení Panny Marie a byla chráněna rybníkem. Tvrz byla později přebudována na sýpku. Původní čtyřboká věž se ještě v 19. století užívala jako vězení.

Krokvice – zaniklá ves s tvrzí jihozápadně od obce Písečné. Tvrz čtvercového půdorysu chráněná hlubokým příkopem a navršeným valem je poprvé v písemných pramenech uváděna k roku 1385. Po roce 1570 psána jako pustá.

Krumvald – hrad z počátku 14. století, možná již konec 13. století stával cca 2 km východně od obce Dobrohošť. Hrad měl obdélníkový půdorys a byl chráněn příkopem. Dodnes lze vidět v terénu reliktů základů. K roku 1399 je uváděn jako pustý.

Malý Pěčín – tvrz, která se měla nacházet na lokalitě s pomístním názvem „V jamách“, je poprvé uváděna k polovině 14. století. Počátkem 15. století je již psána jako pustá.

Markvarec – tvrz je zde v písemných pramenech připomínána až roku 1550, nicméně její počátek bude nejspíše spadat do poloviny 14. století. Původně stávala v místech bývalé farmy státního statku. Zanikla požárem roku 1777. Její zbytky jsou součástí zástavby dnešních hospodářských budov.

Maršov – k roku 1671 je zde uváděna tvrz.

Maříž – nejstarší písemná zpráva o tvrzi pochází z roku 1372. Na místě tvrze vystavěl k roku 1717 Matyáš Burt z Roslberka barokní zámek. V 1. polovině 20. století dochází k devastaci zámku a jeho chátrání.

Mutišov – hrádek je poprvé zmiňován k roku 1386. Hrádek kruhového půdorysu o průměru ca 45m stál východně od obce na návrší částečně narušeném stavbou železniční trati.

Nové Sady – počátky tvrze, která se nacházela na ostrožně nad Dyjí v blízkosti vsi, jsou archeologickými nálezy datovány nejpozději do 1. poloviny 13. století. Tvrziště bylo patrně kruhového charakteru o průměru ca 50 m. Jako fortifikace sloužila až 6m vysoká skalní stěna a při přístupné severovýchodní části byl vykopán ca 15 m široký a 2,5 m vysoký příkop. Zánik tvrze je keramickým materiálem datován na konec 16. či počátek 17. století.

Písečné nad Dyjí – počátky tvrze jsou datovány do druhé poloviny 15. století. Na rozhraní 16. a 17. století stavební úpravy do podoby zámku.

Řečice – písemné prameny dokládají zdejší tvrz do roku 1562. Její existenci lze ale předpokládat již v 15. století. V roce 1690 došlo k jejímu přebudování na barokní zámek.

Slavonice – na Náměstí míru v místě dnešní základní devítileté školy postavené roku 1898 na místě panského domu se nacházelo městiště původního hrádku.

Staré Hobzí – tvrz, jejíž první písemná zmínka připadá k roku 1385, předcházela dnešnímu zámku.

Urbaneč – tvrz, jejíž počátky bychom hledali patrně již ve 14. století, se rozkládala v areálu bývalého dvora na patrně vyvýšenině při břehu místního rybníka. Písemné prameny se o ni zmiňují až k roku 1453. Po připojení k dačickému panství zmínky o tvrzi mizí.

Valtínov – dnes neexistující tvrz ze 14. století se nacházela na lokalitě s pomístním názvem „Na zámku“.

Velký Pěčín – tvrz je písemnými prameny připomínána poprvé roku 1390, zanikla pravděpodobně na počátku 15. století.

Volfířov – tvrz se zde připomíná k roku 1385, po připojení k dačickému panství zmínky o tvrzi mizí. Tvrz pravděpodobně stála na návrší při cestě na Lipolec. Dle místní pověsti se tvrz nacházela v místech dnešního domu čp. 26 „U Kafírníků“.

Zajímá vás život ve středověku? Přijďte do Městského muzea a galerie Dačice a zažijte středověk na vlastní kůži. Ověřte své znalosti prostřednictvím úkolů a kvízů, vyzkoušejte si dobové oděvy, ponořte se do tajů středověké kuchyně, na vlastní kůži můžete pocítit sílu a moc středověkého útrpného práva nebo si vyrazit vlastní minci. Dozvíte se zajímavé informace o středověké společnosti, vzdělanosti, rytířských ideálech či válečnictví. A to je jenom drobný výčet z toho, co lze na výstavě zakusit. Přijďte do MMaG Dačice a zažijte středověk.